Seiklus-spordisari XDREAM - kas reaalselt teostatav?

TEKST: **ANDRE NÕMM** FOTOD: **ASSAR JÕEPERA**

Üks suuremaid logistikaharjutusi on korraldajatele vajaliku arvu kanuude toomine võistluspaika. Jalgsi- ja rattaetappide kõrval on kanuuorienteerumine üks „Xdreami" kolmest igal etapil kasutatavast põhialast.

Go Reisiajakirja toimetaja ja seiklussportlane **Andre Nõmm** soovitab sportlikul lugejal oma nimekirja „kõik, mis elus tuleb ära proovida" lisada osalemise seiklussarjas „Xdream". See ootamatuid olukordi pakkuv võistlussari on suur vaheldus tavapärasele ratta-, suusa- ja jooksumaratonile.

Ei tohiks enam kellelegi üllatus olla, et Eesti on rahvasportlasele hea koht elamiseks. Siia on ära mahutatud palju erinevaid ja hea korraldusega üritusi: näiteks ratta-, suusa- ja jooksumaratone ning hulk erinevaid muid iganädalasi spordipäevakuid. Ja need kõik leiavad endale tuhandeid osalejaid. Et aga traditsiooniliste alade vahele on endale koha leidnud ka üks vägagi spetsiifiline spordiala – seiklussport –, siis see on juba mõnevõrra erakordsem lugu.

Kuidas siis teisiti hinnata seda, kui esmapilgul üsnagi äärmuslikuna kõlav spordiala suudab oma võistlustele koguda ligi tuhat huvilist. Kuid just sellise arvuni küündib tänaseks juba mitme aasta pikkuse ajalooga seiklussari „Xdream", olles selliselt omasuguste seas terves maailmas täiesti ainulaadne. Kujutage endale ette, et pimenevasse metsa stardib tundideks tuhat inimest, kes kõik on valmis kannatama füüsilist kurnatust, et hommikuks lahendada korraldajate poolt ette antud ülesanded. Kahtlemata erakordne, kuid just see on nüüdse „Xdream"-sarja tegelikkus.

Kui rääkida Eestis juurdunud seiklusspordi formaadist, siis tuntakse selle nime all valdavalt võistlusi, kus mitmeliikmelised võistkonnad, liikudes tavapäraselt joostes, jalgrataste ja kanuuga, kasutades selleks kaardi ja legendi abi, läbivad maastikule paigutatud kontrollpunktid ning sooritavad erinevaid lisaülesanded. Kasutatavaid liikumisvahendeid võib olla teisigi, näiteks viimastel aastatel on võimaluse korral pikemal rajal juurde toodud ka rulluisutamine, vahel ka ujumine. Seiklussporti iseloomustab ka see, et võistlused on ajaliselt pikad – lühemad algavad mõnest tunnist, kuid pikemad kestavad isegi mitu päeva.

„Xdreami" korraldavas klubis on 35 liiget, kes kõik on võistluspäeval ka väljas. Sarja peakorraldaja Sten-Eric Uibo sõnul algab järgmise hooaja ettevalmistamine tegelikult juba enne, kui eelmine hooaeg seljatatud: „Võistluste toimumise kuupäevad ja asukohad saavad paika eelmise suve lõpuks, hilissügisest algab tihedam ettevalmistusperiood. Osapooli, kellega peame ürituse kooskõlastama, on palju: valla- või linnavõimu esindajad, maanteeamet, kesk-

konnaamet, RMK, maaomanikud, ehitiste või rajatiste omanikud jne. Keerulisemaks teeb selle ka asjaolu, et meie võistlused toimuvad alati uuel maastikul, seega alustame kooskõlastamistega alati puhtalt lehelt."

Seiklussportlane ei ole sugugi see, kelle elu seisneb vaid kilomeetrite kogumises. Üks suuremaid mõistatusi „Xdreami" juures on, et hoolimata spordiala teatud ekstreemsest kuvandist osaleb sarjas sadu huvilisi, kelle treenitus ei erine kuidagi tavalise tervisesportlase omast. Vahest on just võistluse mitmekesisus ja pidev avastamisrõõm see, mis ei lase vaimul tundide jooksul kustuda ning mis lubab piisavalt värskena püsida. Teiseks vahelduvad erinevad alad pidevalt, mis tähendab, et koormus jaguneb eri lihasrühmade vahel. Kõlab küll veidralt, kuid nii on vahest ka pärast neljatunnist pingutust suur kergendus, kui saad rattalt jooksma minna või ka vastupidi.

„Xdream"-sarja suurtoetaja Karli Lambot (ACE Logistics), kes on ka ise leidnud seiklusspordi, arvab, et kõige raskem on astuda esimest sammu. „Tundmatus hirmutab ja mugavustunne kärbib tiibu. Seiklusvõistlused tunduvad nii hirmutavalt pikad, sest senine pikim spordivõistlus on olnud näiteks mõni paaritunnine suusamaraton. Tõenäoliselt on paljud nii mõelnud, enne kui esimese sammu ära astusid ja mõistsid, et tegelikkus võib olla palju armastusväärsem."

Ka Lambotile tundus alguses neli tundi võistlust võimete piirina, siis juba kaheksa, sealt edasi hirmus hüpe tundmatusse ehk 18 tundi Lätis ja siis läks kõik lihtsamaks. „Dopamiini kogus, mis laekub pärast õnnestunud 120-tunnist võistlust kuskil kõnnumaal, paneb unustama kõik raskused ja üsna pea mõtlema järgmise seikluse peale. Aga nii hulluks ei ole tarvis asja kiiresti ajada – ikka samm sammu haaval. Kui olete saanud hakkama ühe-kahetunnise võistlusega, saate ka neljatunnisega. Oluline on vaid mõistlik tempo, head kaaslased ja kaine mõistus," julgustab Lambot „Xdreamil" osalema.

Seiklusspordi üheks võtmekohaks on oskus hästi orienteeruda, ehkki viimane ei ole heidutanud osalemast ka neil, kelle orienteerumisoskus on keskpärane või ka vähene. Miks mitte kasutada just „Xdream"-sarja selleks, et arendada oma orienteerumisoskust ja loodusetunnetust. Kohal on ka selliseid võistkondi, kellest vaid üks liige oskab orienteeruda, ehkki vahel tuleb ette ka olukordi, kus võistkond pillutakse mõneks kontrollpunktiks laiali, mis muidugi eeldab, et kõik jõuaks kaardil märgitud järgmisesse ühisesse punkti tagasi, et seiklust koos jätkata.

Ka Sten-Eric Uibo arvates on nad suutnud murda müüdi, et „Xdreami" rajad eeldavad ilmtingimata head orienteerumisoskust. „Tänu C-rajale on ala juurde tulnud ka uusi inimesi, kes on kiirelt mõistnud seiklusvõistluste võluvat vaheldusrikkust ja kergust ning õige pea leiame need tiimid juba B-raja stardinimekirjast, mis on

Pealamp

Lambid võib jagada kaheks: orienteerumislamp ja avariilamp. Esimene on vajalik eelkõige öiseks etapiks ehk sellel peab olema piisavalt võimsust. Kallimad lambid (nt võimsusega alates 900 luumenist) maksavad küll palju, kuid teevad öise orienteerumise ka oluliselt lihtsamaks. Paljud kasutavad Hiinas toodetud odavamaid lampe (nt Magicshine), mille hind jääb veebipoodides suurusjärku 70 eurot. Teine lamp on vajalik kas varulambina või ka päevaste etappide lisaülesanneteks, mis sageli viivad pimedatesse mahajäetud ehitistesse. Viimaseks sobib näiteks hästi Petzl Tikka XP.

Jalgratas

Multispordiks sobib igasugune „töökindel" maastikuratas, ehkki arvestada tuleb tavapärasest karmimate tingimustega. Spetsiaalseid rattakingi kasutatakse „Xdreamil" vähe, esiteks on neid tülikas rohkete eri etappide vahel vahetada ja kaasas kanda ning teiseks on alati etappe, kus tuleb ratta seljast pidevalt maha tulla – paljud on seetõttu isegi pedaalikorvidest loobunud ja sõidavad tavalise pedaaliga.

Kompass

Silva 66 OMC Spectra on üks levinumaid multispordikompasse. Selle kinnitusrihm võimaldab kompassi käele asetada nii, et seda on lisaks jooksmisele mugav kasutada ka rattasõidul, kanuus jne – kompass on käepärast ja nähtaval igal alal.

sarjas seni kõige populaarsem. C-rada on seega seiklussporti sisenemise võimalusena ennast õigustanud ja loodame, et osalejate arv sellel rajal veelgi kasvab," kirjeldab Uibo sarjas osaleja võimalikku loogilist arengut.

Üks „Xdreami" võlu erinevalt teistest kestvusvõistlustest on selle ettearvamatus. Üksnes füüsilise jõuga ei tee seal midagi, ikka ja jälle suudavad korraldajad sind üle kavaldada ning tuua sisse ülesandeid ja raja planeeringuid, mille parimat lahendit sa kõrgel pulsil ei märka ning mis halastamatult nullivad eelneva füüsilise pingutuse. Nii on võistlus pidev õnnestumiste ja ebaõnnestumiste rida, kus võistkondade paremusjärjestus on pidevas muutumises.

Näiteks suusamees Tiit Pekk, keda me enam naljalt suusamaratonide protokollist ei leia, on kohal igal „Xdreami" etapil. Just ettearvamatus muudab Peki sõnul „Xdreami" põnevamaks mis tahes tavalisest maratonist. Ta võtab oma uue armastuse kokku lühidalt: „„Xdreamil"

Seljakott ja jook

Seljakott peab olema piisavalt kerge, et see ei segaks jooksmist. Tavapärane koti suurus on ligikaudu 10–20 liitrit ja selle sisse on võimalik paigaldada spetsiaalne voolikuga 1,5–2 liitrine joogisüsteem (nt Platypus). Kotti lähevad veel kerged söögid (geelid, batoonid) ja muu avariivarustus – nt kuiv särk või kilejope, pliiats marsruudi ühendamiseks jmt.

Kaardihoidja

MIRY on enam levinud spetsiaalne ratta kaardihoidja, mida „Xdreamil" kasutatakse. Kaardihoidjaga on kaart sul pidevalt silme ees. Ilma kaardihoidjata on rattaetappe väga tülikas ja ohtlik läbida, tempo langeb oluliselt. Leidlikumad, kes ei soovi hoidja eest liiga palju maksta, on kaardihoidja endale ise meisterdanud.

Jalatsid

Õige multispordijalatsi tekstiil ei lase endasse vett imenduda ja see kuivab kiiresti, säilitades ka kõige märjemates oludes piisava kerguse. Jalatsi tallal peab olema piisavalt sügav muster, selle tald on ehitatud töötama erinevatel maastikel. Eestis kasutatakse enim Salomoni, Inov-8 ja La Sportiva spetsiaalselt maastikujooksuks loodud jalatseid. Sobivad ka tavalised orienteerumisjalanõud (Silva, VJ), kuid pikematel distantsidel võib nende liialt õhuke tald hakata jalale mõju avaldama.

Stardib „Xdreami" sarja populaarseim võistlusklass ehk B-rada. Näiteks eelmise aasta Tallinna-etapil asus B-raja starti 168 kolmeliikmelist võistkonda.

muutuvad olud kiiresti. Võistkondade 10–15-minutiline vahe ei pruugi midagi tähendada, pikematel seiklustel isegi tunnine mitte! Kas te kujutate seda ette mõnel maratonil? Peamine on oma rütmis liikuda ja mitte lasta end segada. Õnneks ei põhine edukas seiklemine vaid suurel VO2max-näidul, vaja läheb palju muudki. Seikluse puhul ei saa üle ega ümber meeskonnast. Kõikvõimalikes ettetulevates olukordades õpid oma võistkonnakaaslasi ja ka iseennast hoopis paremini tundma."

Või nagu Priit Pullerits kunagi oma kultusblogis läbi Art Soonetsi sõnade kirjutas, et osa ülesandeid on „Xdreamil" sama head, kui sulle sada meetrit enne 50-kilomeetrise suusamaratoni lõppu öeldaks, et nüüd minge ja otsige üles see raja punkt, kus seisis kollane buss, vaadake ära tolle number ja tulge siis uuesti finišisse. Kas just nii äärmuslik, aga ettearvamatus on „Xdreami" võlu ja valu üheaegselt. Enne stardipauku ei ole õrna aimu, mis järgmistel tundidel juhtuma hakkab. „Seikluse stardis me veel ei tea, kuhu liigume. Teame, millega stardime ja mida on kindlasti vaja kaasa võtta. Seikluse pikkuski on antud teinekord üsna suure deltaga. Rada ei ole tähistatud, saad valida oma. Kas otse või ringi, singel või kruusatee, raba või mets jne. Valikus läheb arvesse palju faktoreid: kasutada olev kaart, piirkonna üldine tundmine, tiimi füüsiline seisund otsuse langetamisel, konkurentsisituatsioon, kõhutunne jne. Sageli ühte ja ainuõiget vastust ei ole," selgitab Pekk mõõduvõtmise omapärasid.

Sellel aastal on „Xdreami" sarja 10. hooaeg ja võistlused toimuvad 28. aprillil Tallinnas, 9. juunil Iisakus, 20.–21. juulil Kärdlas ja 31. augustil Kambjas. Uibo sõnul erineb Tallinnas kasutatav maastik eelnevast kahest Tallinna-etapist ning viib võistlejad teise suunda. Iisaku ümbrus on metsik ja puutumatu, samuti tuntud soode rohkuse poolest. Hiiumaal pole võistlusi varem korraldatud, seega seal on kõik uus ja huvitav, kuulda on olnud militaarsetest objektidest ja Kärdla trummidest. Kambja ümbrus on Lõuna-Eestile iseloomulikult üsnagi reljeefne ja seda saab Uibo sõnul tunda ka seikluse käigus.

Radade saladuskatet ei taha aga Uibo väga kergitada, kuid pisut nõustub ta seda siiski tegema. Nii võib lubada, et ühel võistlusel saavad võistkonnad seigelda senisest rohkem üksikult, teistest võistkondadest eraldi, ning ühel võistlusel ootab ees seni „Xdreami" võistlustel mittekasutatud orienteerumisviis. Aga seiklusvõistlusele omaselt ta eesootavat rohkem ei ava, pigem kutsub ta osalejaid kevadisele Tallinna-etapile, sest see on ideaalne ja turvaline võimalus alaga tutvust teha. Alustamiseks ei saagi olla paremat kohta kui linn ning selle pargid ja metsad – äraeksimise risk on siin pea olematu. ■

Loe „Xdreami" kohta rohkem aadressil **www.xdream.ee.**

SEIKLUSSARJA „XDREAM” REEGLID

- Seiklussari „Ace Xdream” on neljast osavõistlusest koosnev seiklusspordisari, kus kolmeliikmelised võistkonnad läbivad maastikule paigutatud kontrollpunktid ning sooritavad lisaülesandeid, liikudes joostes, jalgrataste ja kanuuga.
- „Xdreamil” on kasutusel kolm võistlusklassi (A, B ja C), mis tähistavad raja pikkusi ja raskusastet. A-raja pikkus on ligikaudu 5 tundi (arvestatud võitjavõistkonna ajaga), B-rajal 3 tundi ja C-rajal 1,5 tundi.
- Võitjate aeg ja etappide pikkused võivad oluliselt varieeruda. Erandiks on kindlasti esimene etapp (sprint) ja kolmas etapp (öine võistlus), kus distantsid on tavadistantsidest vastavalt umbes 30% lühemad ja 60% pikemad. Kõik alad ei pruugi olla kavas kõigil osavõistlustel. Samuti on korraldajad püüdnud A-rajale sõltuvalt võimalusest lisada ka rulluisutamise.
- Rada on maastikul tähistatud orienteerumise kontrollpunktidega, mis tuleb läbida kaardil rajalegendis näidatud järjekorras. Rajal võib esineda ka valikorienteerumist (kontrollpunktide läbimise järjekord vabalt valitav), võistkondade hargnemist ja hajutust.
- Alad (jooksime, ratas, kanuu jne) on etapiti suvalises järjekorras, samuti on etappe, kus jooksu- ja rattaetapid pidevalt vahelduvad.
- Võistkond peab võtma kontrollpunktid üldjuhul koos. Iga võistkonnaliige kannab randme külge käepaelaga kinnitatud SI-pulka (punkti võtmine fikseeritakse elektrooniliselt), millega teeb kontrollpunktides, vahetusalades, lisaülesannete alguses ja lõpus, finišis ja finišiarvuti juures märked.
- Kui kaardil esitatud legend lubab või ka kohustab, siis võib võistkond hargneda (või peab seda tegema). See tähendab näiteks, et vahel võtavad kõik kolm liiget mõned punktid eraldi, saades pärast vastavat sooritust kindlas punktis kokku ja jätkates võistlemist koos.
- Kanuuetapil märgib kontrollpunktid üldjuhul (kuid ka siin võib olla legendis erandeid) ainult üks võistkonna liige ja seesama liige peab märkima kõik kanuuetapi kontrollpunktid. Seega kanuuetapil võivad võistkonnaliikmed liikuda eraldi. Seda reeglit kasutatakse põhjusel, et seeläbi on kanuuetapp võimalik planeerida huvitavamalt. Nii võib teatud punkte võtta ka joostes.
- Kui vahetusala asub võistluskeskuses, siis võib vahetusalas hoida igal ajal igasuguseid asju: rattaid, rulluiske, kiivreid, jalanõusid, riideid, jooki, toitu jms. Kui vahetusala ei asu võistluskeskuses, siis võib võistkond jätta sinna asju ainult koos jalgratastega või rulluiskudega. Vahetusala peab pärast võistkonna viimast lahkumist jääma puhtaks.
- Reeglid näevad ette ka mitmeid karistusi, näiteks: märkimata kontrollpunkt (15 minutit ühe liikme kohta), lisaülesande sooritamata jätmine (45 minutit võistkonna kohta), juhendis sätestatud „keelatud tegevuste” eiramine (tühistamine) jne.
- Võistlussarja paremusjärjestus määratakse võistkonna nime alusel (võistlejad võivad vahetuda) kolme parima võistluse punktide summas. Eraldi arvestust peetakse meeste-, naiste- ja segavõistkondade vahel.

Lase jalad vabaks!

KEEN Newport

Legendaarsed matkasandaalid meestele

- KEEN.PROTECT patenteeritud varbakaitse
- Veekindel pestav nahast pealisosa
- Aegis Microbe Shield® hoiab ära mikroobide ja seente tekke
- Metatoomiline EVA sisetald ja pehme EVA vahetald
- Mitmesuunaline tallamuster tagab parema haakuvuse

KEEN Venice

Varbaid kaitsvad matkasandaalid naistele

- Veekindel pestav nahast pealisosa
- Aegis Microbe Shield® hoiab ära mikroobide ja seente tekke
- Pehme EVA vahetald
- Hästi nakkuv tald, mis peab korralikult ka märjal pinnal
- Hästi istuv Secure fit rihmade asetus

KEEN Newport H2

Meeste matkasandaalid märgadesse oludesse

- Lamellide ja 3mm mustriga tald tagab hea pidamise ka vees
- KEEN.PROTECT patenteeritud varbakaitse
- Metatoomiline EVA sisetald ja pehme EVA vahetald
- Aegis Microbe Shield® hoiab ära mikroobide ja seente tekke
- Veekindel pestav riidest pealisosa

MATKaSPORT

www.matkasport.ee